

DATUM
2016-10-18

DNR
KS/2016:211

Riktlinjer trygghet och säkerhet för förtroendevalda i Lidingö stad

Antagen av kommunstyrelsen den 14 november 2016.

Inledning

I din roll som förtroendevald politiker finns det risk för att du kan utsättas för trakasserier, hot eller i värsta fall våld och varje år utsätts ett antal förtroendevalda i landets kommuner.

Hot och våld mot förtroendevalda skiljer sig från brott riktade mot andra grupper. Det är ett allvarligt angrepp mot individen men även ett angrepp på den svenska demokratin, vilket kan leda till att förtroendevalda i förlängningen blir påverkade i sitt beslutfattande, väljer att inte engagera sig i kontroversiella frågor eller i värsta fall hoppar av sina uppdrag.

Risken för att utsättas för trakasserier, hot och våld finns under hela mandatperioden. Enligt Säkerhetspolisen ökar risken under valrörelser och antalet fall av otillåten påverkan ökar under valår.

Uppdraget som förtroendevald och arbetet under valrörelser i Lidingö stad har tidigare genomförts utan allvarligare incidenter. Eftersom det inte går att garantera är det viktigt att alla inblandade har kunskap om förebyggande åtgärder och vet vem som gör vad i olika sammanhang samt är delaktiga i ett nära samarbete mot trakasserier, hot och våld.

Frågor och svar gällande hot och våld mot förtroendevalda i Sverige:

- **Hur vanligt är det?** Nästan en av sex förtroendevalda i Sverige uppger sig ha blivit utsatta för brott eller en liknande obehaglig händelse, vilket innebär att hot och våld mot förtroendevalda är ett högst reellt demokratiskt problem (BRÅ PTU 2012:14). Brott mot förtroendevalda tenderar att öka under valår
- **Vilka drabbas?** Hoten mot förtroendevalda och partiernas företrädare handlar om att man är välkänd och förknippas med vissa konkreta och aktuella frågor som berör medborgarna i deras vardag. Ordförande är särskilt utsatta positioner.
- **Vem hotar?** Det kan vara vem som helst, t ex. någon med annan åsikt i en sakfråga och missnöjd med beslut, person med sjukdomsbild eller som bara vill ha uppmärksamhet, enskild eller grupp med extrema åsikter som hetsar mot demokratiska värderingar, religion eller sexuell läggning
- **Var inträffar det?** Det kan inträffa på många olika platser, t ex. i anslutning till kommunal verksamhet, offentliga möten, på annan arbetsplats, i bostaden med närområde, under resor mm. Kränkningar och hot framförs många gånger via e-post, bloggar och andra sociala medier på Internet. Oavsett var ska det polisanmälas.

Vem gör vad och vilket stöd finns det?

Det är av yttersta vikt att du som förtroendevald i Lidingö stad känner dig trygg och säker. Vem som ansvarar för förebyggande säkerhetsåtgärder och åtgärder när det hänt något kan vara svårt att veta. Staden tydliggör därför i detta informationsmaterial ansvarsfördelning och vilket stöd som finns.

Den enskilde politikern

Lidingö stad har nolltolerans mot otillåten påverkan mot förtroendevalda och all annan brottslig verksamhet. Du får aldrig som förtroendevald acceptera hot eller annan brottslig verksamhet eller låta ditt beslutsfattande påverkas på grund rädsla för repressalier. Ta del av information och utbildning inom området trygghet och säkerhet som partiet eller staden kan tillhandahålla. Anmäl till partiet och staden alla former av störningar och polisanmälan ska se vid misstanke om brottslighet av olika slag, t ex. trakasserier, hot och våld.

Det politiska partiet

Respektive parti har ansvar för sina politikers trygghet och säkerhet. Det här gäller både under valrörelsens partiarbete och vid annan partirelaterad verksamhet under mandatperioden.

Partiernas och enskilda politikers medverkan i trygghets- och säkerhetsarbetet är en av de viktigaste och mest förebyggande faktorerna för politikernas trygghet och säkerhet. För att uppnå ett effektivt trygghets- och säkerhetsarbete bör partierna utse en ansvarig person som samordnar dessa frågor och är kontaktperson i samband med partiets samverkan med staden och polisen. Om partiet inte utser någon kontaktperson faller ansvaret automatiskt på partiets gruppledare.

Kontaktpersonen bör vara uppmärksam på partiets och enskilda politikers hotbild och initiera interna diskussioner om trygghet och säkerhet. Kontaktpersonen ska informera staden och polisen om planerade aktiviteter som kan vara av riskfylld karaktär och när något inträffat.

Kommunen

Lidingö stad har trygghets- och säkerhetsansvaret för förtroendevalda politiker i samband med det kommunala uppdraget.

I staden är det säkerhetsfunktionen som ansvarar för att koordinera förebyggande trygghets- och säkerhetsåtgärder samt kan bistå med stödåtgärder såsom riskanalyser, hotbilsbedömningar och konkreta säkerhetsåtgärder när det bedömts nödvändigt.

Polisen

Polisen ansvarar för att förebygga och ingripa mot brottslighet, ge akut hjälp, ta emot polisanmälningar och gör utredningar.

Under valrörelsen bildar polisen en länsgemensam valkommendering med uppdrag att koordinera myndighetens arbete under valrörelsen, följa utvecklingen kring politiskt relaterad brottslighet, utföra hotbildsanalyser och samverka med bl.a. kommuner.

Bilagor

Kopplat till Riktlinjer trygghet och säkerhet för förtroendevalda finns ett antal bilagor i form av checklistor som du som förtroendevald kan använda som stöd.

Bilaga 1. Checklista - Planeringsunderlag för möten och evenemang

- Kontrollera om riskbedömning av mötet är genomförd
- Fastställ vem som är huvudsaklig arrangör och vem som står för inbjudan
- Fastställ vem som bär det huvudsakliga ansvaret för säkerheten
- Kontrollera om tillstånd krävs – Är tillståndet beviljat?
 - Försök att få en kontaktperson vid polismyndigheten. Sök information om tillståndsfrågan om det inte är ordnat
- Underrätta polisen
 - Samverka med kontaktperson vid den lokala polismyndigheten genom att delge information samt bedöma behov av resurser och vilka bevakningsåtgärder som krävs för säkerheten.
- Kontrollera att det finns tillräckliga resurser på plats avseende brand, sjukvård och evakuering
 - Behövs särskilda handlingsplaner för detta?
 - Är nödutgångar utmärkta, är de fungerande?
 - Finns det utpekade utrymningsledare?
 - Var finns uppsamlingsplatser?
 - Finns evakueringsrum eller säkert utrymme dit deltagare skyndsamt kan ta sig?
- Kontrollera hur platsen ser ut där mötet/eventet ska ske
 - Vilka miljömässiga faktorer kan påverka?
 - Behöver miljön saneras från föremål som kan användas som tillhyggen eller som kan kastas?
- Placering av scen och/eller talarpodiet
 - Tillgodose en säker väg till och från talarplatsen
 - Undvik att ha åskådare bakom ryggen på talaren
 - Undvik platser mitt på ett torg
- Planera för avspärningar
 - Markera ett säkerhetsavstånd till talaren genom avspärningar med band eller andra arrangemang
 - Beakta kastavstånd

- Placera vakter/funktionärer strategiskt ur säkerhetssynpunkt
- Beakta placeringen av media

- Vid ordningsstörning
 - Förbered genom handlingsplaner att kunna hantera incidenter och spontana störningar
 - Provocera inte störande eller hotfulla personer
 - Agera enligt handlingsplan

- Planera för reträttväg vid hotfulla situationer
 - Säker väg till säkert utrymme
 - Säkerhetsställ säker uppställning av fordon samt säker väg till fordon som ska användas vid evakuering
 - Undvik att släppa in okända fordon vid uppställningsplatsen

- Upprätta larmkedja med tydliga kommunikationsvägar till:
 - Bevakningspersonal
 - Sjukvårdare
 - Polis
 - Andra
 - Tydliggör hur larmkedjan ser ut
 - Kontrollera att mobiltelefoner alltid är laddade

- Presenter av okänd
 - Överlämnas paket bör dessa öppnas av givaren själv
 - Vid misstanke: rör inte, öppna inte, larma polis.

- Under mötet
 - Var observant på besökare och besökares beteende/uppträdande
 - Läs av stämningen
 - Samverka med övriga resurser

- Efter mötet
 - Underrätta polis och andra externa resurser när mötet/eventet är avslutat
 - Om något inträffat ska detta följas upp enligt särskild rutin
 - Utvärdera och följ upp insatsen

Bilaga 2. Checklista - Om något händer

Vid akut hjälp ring nödnummer 112

Polisens växel:	114 14 – ej akuta ärenden
Polisen länskommunikationscentral	010-563 19 00
Räddningstjänstens ledningscentral	08-454 83 71
Vårdguiden/Sjukvårdsupplysning	1177
Akutmottagning Danderyds sjukhus	08-123 550 00 (växel)
Lidingö stads säkerhetschef	073 -079 30 73

Tänk på att:

1. Vid nödsamtal till 112 ska du uppge:
 - Vem du är
 - Platsen du är på
 - Vad har hänt
 - Vilka som drabbats och eventuella skador
2. Vidta omdelbara skyddsåtgärder för drabbade
3. Planera för eventuell hantering av
 - a. närstående/anhöriga
 - b. media
 - c. kontakta säkerhets- och ev. pressansvarige
4. Dokumentera hot/händelse – gör polisanmälan.
5. Rapportera om tid, plats, orsak, vidtagna åtgärder till:
 - Polisen
 - Partiets kontaktperson
 - Kommunens säkerhetsfunktion